

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Drobné církevní stavby

Ondřej ČERNIANSKÝ

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Ondřej Černianský

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Drobné církevní stavby

Název anglicky

Minor Church architecture

Cíle práce

Cílem práce je zmapovat drobné církevní stavby na vybraném území, následně je rozdělit dle vybraných kritérií, kategorie a zhodnotit jejich stav. Dále pak ověřit hypotézu, že si majitelé těchto staveb či pozemků, na kterých stavby stojí, plní své zákonem dané povinnosti.

Metodika

Po vyhledání drobných církevních staveb na vybraném území zjistit jejich vlastníky. Dále zjistit stav památek přímo v terénu a provést zevrubnou dokumentaci popisem i fotograficky, včetně zaměření souřadnic GPS pro účely topografické orientace. Současně bude zjištěno, zda majitelé mají dostatek finančních prostředků k údržbě a obnově těchto staveb.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

obnova drobných církevních staveb, možnosti financování drobných církevních staveb, význam drobných církevních staveb pro region

---

Doporučené zdroje informací

HÁJEK, T. a BUKAČOVÁ I.: Příběh drobných památek: (od nezájmu až k fascinaci). 1.vyd. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB, 2001, 137 s. Krajina domova, sv.

Kořán, I.: Santini ve východních Čechách, Umění 22, Praha 1974

PEK, T.: Stavební památky: specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby a provozu. vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009

Poche, E.: Umělecké památky Čech, Praha 1978

Prokopová, D.: Česká barokní krajina, Průhledy 2009

Wirth, Z.: Umělecké památky Čech, Praha 1957

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

PhDr. Miroslav Polišenský, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 30. 10. 2015

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 11. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Drobné církevní stavby" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. 3. 2016

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval panu PhDr. Miroslavu Poliškému, CSc. za jasné a odborné vedení při psaní této práce. Dále bych chtěl poděkovat všem osloveným pracovníkům obcí, jakož i soukromým majitelům, kteří byli ochotni se podělit o své zkušenosti a znalosti problematiky správy drobných církevních staveb.

Drobné církevní stavby

Souhrn

Tato práce je zaměřena na drobné církevní stavby, které v krajině a v obcích dotváří jedinečný fenomén kulturní krajiny. V teoretické části práce je čtenář uveden do problematiky drobných církevních staveb, jejich typologie, historického kontextu, významu a jejich současného stavu. Dále práce provede jejího čtenáře právním rámcem ochrany památek, ekonomickou stránkou údržby a jejím možným financováním. V praktické části bude zmapováno a zdokumentováno třicet drobných církevních staveb v oblasti Velíšské farnosti, ležící jižně až jihozápadně od města Jičína v Královéhradeckém kraji. Drobné stavby budou rozděleny do jednotlivých kategorií dle různých kritérií. Dojde ke zhodnocení, jaký vliv mají tato kritéria na stav zkoumaných nemovitostí. Zároveň bude zhodnocen hlavní cíl práce, zda si majitelé plní zákonné povinnosti při údržbě těchto staveb. Závěrem práce bude doporučení obnovy jedné z drobných sakrálních staveb.

Klíčová slova: obnova drobných církevních staveb, možnosti financování drobných církevních staveb, význam drobných církevních staveb pro region

Minor church architecture

Summary

This work is focused on the small church buildings, which in the countryside and in the villages to create a unique phenomenon of cultural landscapes. In the theoretical part, the reader is introduced to the problems of small religious buildings, their typology, historical context, meaning and their status today. Furthermore, the work done its readers a legal framework for the protection of monuments, economics maintenance and its potential financing. In the practical part will be mapped and documented thirty small church buildings in Veliš parish, located south to southwest of Jicin in the Hradec Králové region. Small buildings will be divided into different categories, according to various criteria. There will be an assessment of what impact these criteria have on the condition of surveyed real estate. It will also be assessed a major objective, whether the owners fulfill legal responsibilities for the maintenance of these buildings. Finally, work will be recommendations to the recovery of one of the small sacred buildings.

Keywords: restoration of small church buildings, funding opportunities for small religious buildings, religious buildings of minor importance for the region

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Vznik a vývoj drobných církevních staveb	13
3.1.1 Vznik.....	13
3.1.2 Opuštění	13
3.1.3 Obnova zájmu	14
3.2 Právní rámec ochrany staveb	15
3.3 Ekonomický rámec údržby staveb	16
3.3.1 Finanční zdroje pro památky i nechráněné stavby.....	16
3.3.2 Stavby bez zákonné ochrany.....	18
3.3.3 Stavby pod ochranou zákona o státní památkové péči	19
3.4 Typologie drobných církevních staveb	20
3.4.1 Kříže.....	20
3.4.2 Boží muka	20
3.4.3 Kalvárie.....	20
3.4.4 Kaple	21
3.4.5 Sochy	21
4 Vlastní výzkum.....	22
4.1 Cíl a metodika výzkumu	22
4.1.1 Cíl.....	22
4.1.2 Metodika	22
4.2 Popis vybrané lokality.....	22
4.2.1 Jičínsko	22
4.2.2 Historie lokality	23
4.3 Vlastní terénní výzkum	23
4.3.1 Specifikace staveb a jejich členění	23
4.3.2 Analýza dat získaných terénním výzkumem	25
5 Výsledky a diskuse	30
6 Závěr.....	33
7 Seznam použitých zdrojů	34
8 Přílohy	36

Seznam obrázků

Obrázek 1- Sousoší Kalvárie - obec Bukvice	38
Obrázek 2 – Kaple sv. Trojice - obec Bukvice	39
Obrázek 3 – Kříž - obec Dolany	40
Obrázek 4 – Kříž - obec Hlásná Lhota - Podhradí.....	41
Obrázek 5 – Kaple Loreta - obec Hlásná Lhota - Podhradí.....	42
Obrázek 6 – Kaple sv. Andělů strážců - obec Hlásná Lhota - Podhradí.....	43
Obrázek 7 – Boží muka – obec Chyjice	44
Obrázek 8 – Kaple Nejsvětější trojice - obec Chyjice	45
Obrázek 9 - Socha sv. Jana Nepomuckého – obec Chyjice.....	46
Obrázek 10 – Socha sv. Jana Nepomuckého - obec Kostelec	47
Obrázek 11 – Socha Panny Marie - obec Kostelec.....	48
Obrázek 12 – Železný kříž - obec Kostelec	49
Obrázek 13 – Kříž - obec Křelina - Bukvice	50
Obrázek 14 – Socha sv. Jana Nepomuckého - obec Křelina - Bukvice.....	51
Obrázek 15 – Kaple Nejsvětější Trojice - obec Podhradí.....	52
Obrázek 16 – Boží muka - obec Podhradí	53
Obrázek 17 – Zbytek sousoší sv. Jana, Vavřince a Donáta - obec Podhradí.....	54
Obrázek 18 – Sousoší Salvátora - obec Podhradí	55
Obrázek 19 – Kaple sv. Rozálie - obec Podhradí - Vokšice.....	56
Obrázek 20 – Socha Panny Marie - obec Střevač.....	57
Obrázek 21 – Sousoší Kalvárie - obec Střevač.....	58
Obrázek 22 – Socha sv. Václava - obec Střevač.....	59
Obrázek 23 – Socha sv. Jana Nepomuckého - obec Střevač	60
Obrázek 24 – Socha sv. Floriána - obec Střevač	61
Obrázek 25 – Socha sv. Václava - obec Veliš	62
Obrázek 26 – Socha Panny Marie - obec Veliš	63
Obrázek 27 – Kříž u hřbitova - obec Veliš	64
Obrázek 28 – Kříž na rozcestí k Veliši - obec Vesec u Veliše	65
Obrázek 29 – Kříž v plotě - obec Vesec u Veliše	66
Obrázek 30 – Kříž na rozcestí - obec Vesec u Veliše.....	67

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Soupis zkoumaných drobných církevních staveb	24
Tabulka 2 - Číselné vyjádření jednotlivých kritérií	25
Tabulka 3 – Rozpočet restaurování sochy Veliš	28
Tabulka 4 – Odhad nákladů na obnovu sousoší Salvátora v Podhradí	32

Seznam grafů

Graf 1 – Zastoupení staveb ve zkoumané oblasti	25
Graf 2 – Vlastnická struktura drobných církevních staveb.....	26
Graf 3 – Stav staveb dle vlastníků	27
Graf 4 – Stav staveb dle typu stavby	27

Seznam zkratek

ČNR Česká národní rada

ČR Česká republika

DT Dotační titul

MK Ministerstvo kultury

MMR Ministerstvo pro místní rozvoj

MZ Ministerstvo zemědělství

NPÚ Národní památkový ústav

RIA Regulatory Impact Assessment

Sb Sbírký

SHP Stavebně historický průzkum

ÚS Ústavní soud

1 Úvod

Problematika drobných církevních staveb je upozaděna jejich malou velikostí, pro kterou se mnoha lidem jeví jako bezvýznamné. Tyto objekty jsou však významným krajinným prvkem, který si zaslouží ochranu a naši pozornost. Ať se jedná o smírčí kříže, kapličky či sochy svatých patronů, všechny tyto drobné stavby jsou důkazem křesťanských kořenů naší společnosti. Jednotlivé typy objektů mají rozdílný význam, v dnešní době však mohou mít pro společnost výrazný sjednocující potenciál společnosti. Na obnovu těchto památek se často skládají lidé, kteří se běžně nestýkají, ale tento společný cíl je sjednotí. Mnohdy jde o chuť něco ve svém okolí změnit, zanechat vzkaz dalším generacím. Ukázat, že nám odkaz našich předků není lhostejný. Někdy to není úplně jednoduché, protože naše společnost byla celá desetiletí učena, že vše duchovní a církevní je špatné a zpátečnické. Díky této ideologii řada drobných církevních objektů zanikla, byla zdevastována nebo prostě podlehla kolektivizaci a sjednocování polí ve jménu vyšší a jednodušší zemědělské produkce. Průzkum stavu drobných církevních staveb je dobrým tématem pro bakalářskou práci, protože v sobě spojuje aspekty sociální, ekonomické i regionální, což je ideální kombinace pro zvolený studijní obor.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Po uvedení čtenáře do stavební, právní a finanční problematiky údržby a obnovy drobných církevních staveb v kontextu historického vývoje i současného stavu těchto staveb se práce dostane k hlavnímu cíli. Tím je zhodnocení, jak si, z hlediska zákonných požadavků, vlastníci těchto staveb ve vybrané oblasti plní své povinnosti při jejich údržbě a správě. Vedlejším cílem práce bude návrh na obnovu jedné ze staveb.

2.2 Metodika

Teoretická část práce je založena na předložení teoretických východisek založených na studiu literatury, internetových zdrojů a zákonů týkajících se historického vývoje vztahu společnosti k drobným církevním stavbám, zákonných povinností při správě drobných církevních staveb a stavebně – technických, finančních a dalších aspektů.

Praktická část je založena na terénním průzkumu 30 drobných církevních staveb na vybraném území. Na jejich rozdělení dle vybraných kritérií, posouzení jejich stavu, zhodnocení kvality údržby dle typu vlastnictví či stavby a na odhadované finanční náročnosti jejich obnovy. Vše povede k dosažení stanoveného cíle práce a to posouzení, zda si vlastníci plní své zákonné povinnosti při správě kulturních památek.

3 Teoretická východiska

3.1 Vznik a vývoj drobných církevních staveb

3.1.1 Vznik

Drobná sakrální architektura na našem území začala vznikat již od počátku raného křesťanství, kdy se církev potřebovala vyrovnat s pohanskými kultury uctívání stromů a kamenů. Dala tedy těmto uctívaným místům nový význam v souladu s křesťanským učením. V rozsochách stromů začaly růst zvoničky, a na kameny se začali dostávat symboly kříže, ať už to byli hraniční kameny či mezníky. Lidé začali stavět dřevěné smírčí kříže stavěné jako odpustek na místech hrdelních zločinů či nehod. Dřevo bylo nejdostupnějším a nejlépe opracovatelným materiálem a proto většina zvoníc, křížů i kaplí bývala dřevěná a rychle podléhala zkáze.

Největšího rozmachu se drobné stavby dočkaly s počátkem sedmnáctého století a hlavně s nástupem baroka. Šlechta se začala zajímat více o prostředí kolem svých sídel a díky donátorství se začaly stavět v krajině kapličky, kalvárie, sochy světců a křížové cesty. Kříže se začaly stavět kamenné a zvonice byly nejčastěji rovněž kamenné či zděné.

V druhé polovině tohoto období rozkvětu začaly do výstavby těchto staveb stále více také promlouvat obce, města a jednotliví mecenáši z řad zemanstva a měšťanů.

3.1.2 Opuštění

V průběhu dějin se několikrát opakoval scénář zatracení a znovuobjevení těchto drobných církevních staveb. Ať už to bylo v době 30 leté války, kdy mnoho těchto staveb padlo za oběť bojům či v období reformace, kdy lidem příliš připomínaly lidem katolickou minulost. Další ničení těchto památek proběhlo v první světové válce a paradoxně hned po ní, v době vzniku samostatného Československa, kdy lidé začali spontánně i plánovaně ničit připomínky monarchie. Poslední velkou ranou byla druhé světová válka, kdy bylo zničeno mnoho těchto památek a na jejich obnovu mělo dojít až po rekonstrukci obytných staveb a větších sakrálních objektů. Nicméně k tomu již v našich zemích nedošlo.

Po roce 1948, kdy se převratem dostali k moci komunisté, staly se tyto církevní stavby, stejně jako vše co symbolizovala církev nepohodlnými a odvádějícími od budování socialistického státu. Nejen, že na obnovu těchto památek nebyly vyčleněny státní prostředky, ale ani církev nemohla tuto obnovu financovat, neboť jí byl veškerý majetek

zkonfiskován státem. Podobně bylo vše znárodněno i bohatým podnikatelům, kteří by na záchranu poničených staveb mohli finančně přispět.

Během 40 let, kdy byla u moci ateistická komunistická strana, zmizelo mnoho těchto památek, ať už z důvodu totálního zchátrání či jejich odstranění v rámci kolektivizace zemědělství, kdy meze a křižovatky polních cest byly rozorány a kapličky, kříže a sochy zničeny. Lidé přestali věřit v boha a tyto připomínky zašlých dob je již neoslovovaly. Teprve po deseti letech od převratu si začali odpovědní lidé uvědomovat hodnotu některých uměleckých děl a staveb a zařadili je na základě zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách mezi nově zavedené kulturní nemovité památky. Tento zákon pak platil ve znění zákona ČNR č. 146/1971 Sb. až do vydání dosud platného zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči.

Na toto období navázalo po roce 1989 období překotného budování tržního hospodářství, kdy se každý zajímal jen o to, co mu mohlo přinést prospěch. Tato doba, trvající přibližně do konce tisíciletí se stala osudnou dalším drobným sakrálním stavbám, hlavně sochám z kalvárií, sochám světců a soškám a plastikám kapliček, které byly odcizeny a ve valné většině byly prodány do zahraničí.

Dle Hájka a Bukačové zmizela od konce 19. do konce 20. století více než polovina drobných církevních staveb na území České republiky.

3.1.3 Obnova zájmu

Začátkem tohoto tisíciletí se společnost začala více vracet k duchovnímu rozměru světa a tím i k památkám, které na tento aspekt poukazují. Největší obrat znamenalo navrácení pozemků v rámci restitucí potomkům vlastníků a předávání pozemků do správy obcí. Drobné sakrální stavby byly většinou nezapsané v katastru nemovitostí, takže teprve po restitucích se stal konkrétní člověk, firma, církev či obec vlastníkem stavby.

V této době začíná stát podporovat obnovu památek formou dotačních titulů a také různé soukromé a mezinárodní fondy podporují rekonstrukce a záchranu těchto drobných staveb.

Dalším podstatným impulzem, který výrazně oživil zájem o opravy a rekonstrukce drobných sakrálních staveb, byl vstup ČR do Evropské unie s otevřením možností čerpání zdrojů z Evropských fondů. V programovém období 2007 – 2013 byla poskytována přímá

podpora pro obnovu drobných církevních staveb v Programu rozvoje venkova České Republiky v rámci osy IV. Zprostředkovatelem dotací byl Státní zemědělský intervenční fond.

3.2 Právní rámec ochrany staveb

Drobné církevní stavby lze rozdělit na dvě základní kategorie. První kategorií jsou stavby, které jsou prohlášeny za kulturní nemovitou památku a jsou zapsány v seznamu Národního památkového ústavu. Druhou kategorií jsou drobné stavby, které nejsou kulturní památkou prohlášené.

Druhá skupina je prakticky bez ochrany a pro majitele těchto staveb platí běžná pravidla daná stavebním zákonem č. 183/2006 Sb. v platném znění, s výjimkou těch, které sice nejsou kulturní nemovitou památkou, nicméně se nachází například v památkové zóně, v památkové rezervaci nebo v ochranném pásmu kulturní nemovité památky nebo Národní kulturní památky. V tomto případě jsou veškeré práce na těchto stavbách možné pouze s povolením, podobně jako u kulturní nemovité památky.

Právní rámec ochrany kulturní nemovité památky zajišťuje zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších změn obsažených v zákonech č. 242/1992 Sb., č. 361/1999 Sb. a č. 61/2001 Sb., č. 122/2000 Sb., č. 132/2000 Sb., č. 146/2001 Sb., č. 320/2002 Sb., č. 18/2004 Sb., č. 186/2004 Sb., č. 1/2005 Sb., č. 3/2005 Sb., nálezu Ústavního soudu ČR č. 240/2005 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 203/2006 Sb., zákona č. 158/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 307/2008 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 124/2011 Sb., zákona č. 142/2012 Sb. a zákona č. 303/2013 Sb. podle právního stavu s účinností ke dni 1. ledna 2014.

Tento zákon, i přes všechny výše zmíněné novely, již dávno není dostačujícím pro ochranu památek. Původní zákon, který nabyl účinnosti za doby socialistického zřízení, není schopen v rámci současného tržního systému postihnout všechny aspekty této zásadní změny. Nejlépe to vystihuje nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 21/04 dne 26. dubna 2005 – „Celá koncepce zákona o státní památkové péči, zrcadlící dobové ideologické axiomy, vychází z naprosté prevalence veřejného (státního) zájmu a popření ochrany práv jednotlivce.“ Zákon nebyl stavěn na převažující soukromé vlastnictví či vlastnictví obcí, ale na vlastnictví státu.

Dalším problémem tohoto zákona je vágní a velice povrchní definice některých povinností, činností a hlavně odpovědností.

Hlavními problémy jsou neexistence přesného vymezení, co je „stavebně historický průzkum“ nemovitosti, ani jeho náležitosti a nespécifikuje osoby, které mohou tento průzkum provádět. Dále pak ukládá majitelům povinnosti a určuje mnohá omezení při správě kulturních památek i staveb v památkových zónách a rezervacích, nicméně nenabízí žádné nárokové kompenzace státu, který jeho soukromé vlastnictví omezuje.

Ze všech těchto důvodů je péče o kulturní nemovité památky velice administrativně náročná a velice záleží na osobách udělujících souhlas s obnovou či restaurováním památky. Kromě povolení NPÚ je třeba obdržet souhlasné stanovisko orgánu památkové péče, kterým je většinou Obec s rozšířenou působností nebo Krajský úřad. Pro jeho stanovisko je nutné vyhotovit Stavebně historický průzkum a restaurování může provádět pouze restaurátor (FO) s povolením Ministerstva kultury dle § 14a zákona o státní památkové péči atd.

Přehlednější a přesnější zákon o státní památkové péči je již v procesu od vyhotovení RIA v roce 2008. Dne 2. 12. 2015 byl návrh zákona schválen vládou a byl předložen k připomínkovému řízení. Hlavním cílem nového zákona o ochraně památkového fondu navazujícího na stávající legislativu je zajištění optimální ochrany památkového fondu efektivním, co nejméně nákladným a transparentním způsobem (Důvodová zpráva k návrhu zákona o památkové péči). Předpokládaný termín nabytí účinnosti zákona je stanoven na 1. 1. 2018. V současné době se k podobě zákona vyjadřují nejrůznější instituce a profesní sdružení. Své stanovisko již zaslal NPÚ, Česká komora architektů, sdružení Svorník či Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě.

3.3 Ekonomický rámec údržby staveb

Z hlediska ekonomického jde znovu o rozdělení drobných sakrálních staveb na ty chráněné z hlediska zákona a na ty, které chráněny nejsou.

3.3.1 Finanční zdroje pro památky i nechráněné stavby

Pro obě kategorie lze využít institut veřejné sbírky. Veřejná sbírka je vhodná zejména v případech, kdy vlastník nemá dost prostředků na spolufinancování opravy a tím k získání některého z níže uvedených dotačních titulů. Dále v případě, kdy je oprava nenáročná a její

finanční výše nesplňuje podmínky dotací. Pro příklad uveďme opravu sochy v dobrém stavu, kdy se jedná o opravu drobných poškození, očištění stavby a její preventivní biocidní ošetření. Částka za tyto práce může dosáhnout 30 – 50 tis. Kč, což je pro soukromého vlastníka vysoká suma, ale pro dotační tituly zanedbatelná.

Uspořádání veřejné sbírky se řídí zákonem č. 117/2001 Sb. v aktuálním znění, doplněným zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád).

Veřejná sbírka je sbírkou pořádanou k získání dobrovolných peněžitých darů od předem neznámých přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární, charitativní, pro rozvoj vzdělání, tělovýchovy a sportu nebo k zajištění ochrany kulturních památek, tradic a životního prostředí.

Sbírku lze uspořádat několika různými způsoby:

- shromažďováním peněz na zvláštním bankovním účtu,
- sběracími listinami,
- pokladničkami,
- prodejem předmětů, kdy je příspěvek zahrnut v jejich ceně,
- prodejem vstupenek na veřejná kulturní nebo sportovní vystoupení anebo jiné všeobecně přístupné akce pořádané za účelem získání příspěvku, jestliže je příspěvek zahrnut v ceně vstupenek,
- dárcovskými textovými zprávami,
- složením hotovosti do pokladny zřízené právnickou osobou,
- nebo jiným způsobem, který povolí příslušný krajský úřad na žádost právnické osoby.

Veřejnou sbírku nemůže uspořádat vlastník nemovitosti jako fyzická osoba a rovněž církve a náboženské společnosti, registrované podle zvláštního právního předpisu. Veřejnou sbírku může konat pouze obec, kraj či jiná právnická osoba mající sídlo na území České republiky nebo, jde-li o právnickou osobu, jejíž sídlo je na území jiného členského státu Evropské unie, jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace, má-li na území České republiky umístěnou organizační složku.

Podmínkou pro zahájení konání veřejné sbírky je vydání osvědčení o tom, že sbírku lze konat příslušným krajským úřadem podle sídla právnické osoby, popřípadě Ministerstvem vnitra ČR, koná-li veřejnou sbírku kraj. Konání sbírky je nutno oznámit příslušnému úřadu tak, aby tento úřad obdržel oznámení splňující všechny náležitosti nejpozději 30 dnů před zahájením sbírky. Zahájit ji lze den po doručení osvědčení. Pokud není veřejná sbírka oznámena a příslušný krajský úřad neosvědčí přijetí tohoto oznámení, nesmí se sbírka provádět, uvádět v obecnou známost ani propagovat.

Na žádost neexistují žádné formuláře a není nijak zpoplatněna. Musí však splňovat všechny náležitosti obsažené v zákonné úpravě.

Fyzické osoby pověřené konáním sbírky se na požádání prokáží kopií osvědčení příslušného úřadu, plnou mocí právnické osoby s údaji o právnické osobě a veřejné sbírce včetně podpisů statutárních orgánů právnické osoby a otisk jejího razítka. Provádějící osoba nesmí být mladší 15 let a musí být plně svéprávná.

Po ukončení sbírky je právnická osoba konající sbírku povinna předložit příslušnému krajskému úřadu nejpozději do 3 měsíců ode dne ukončení sbírky ke kontrole a schválení celkové vyúčtování sbírky. Krajský úřad může požadovat po tom, v jehož prospěch byla sbírka konána, aby prokázal, zda a jakým způsobem byl využit výtěžek sbírky.

Druhou nadějí pro vlastníky je zpráva Ministerstva zemědělství ČR z 27. ledna 2016, že pro rok 2016 vypisuje nový dotační program na udržování a obnovu kulturního dědictví s celkovým objemem pomoci ve výši 400 milionů korun.

Program je připravený tak, aby pomohl udržet a obnovit stavby a památky, které neslouží výdělku, ale přesto obohacují život na venkově a patří k jeho tradicím. Peníze MZ přidělí například na opravy soch, křížových cest a historických zemědělských objektů jako jsou sýpky nebo špýchary.

Cílem programu je také zvýšit turistickou atraktivnost venkova a tím přispět k jeho dalšímu rozvoji. Dotace může dosáhnout až 70 % nákladů na výstavbu nebo rekonstrukci. Žádat o příspěvek mohou například soukromé osoby i obce, spolky, nadace, vlastníci objektů a pozemků nebo obecně prospěšné společnosti (www.szif.cz)

3.3.2 Stavby bez zákonné ochrany

Tyto stavby jsou z větší části novodobé, tedy z přelomu 19. a 20. století a novější nebo ve velice špatném stavu.

Vlastníci těchto staveb nemají přílišnou podporu státu, s výjimkou dotačního programu MMR v dotačním titulu „DT č. 4 - Podpora obnovy drobných sakrálních staveb v obcích“. Proto se musí při financování obnovy těchto staveb spolehnout ve velké míře na své prostředky nebo na neziskové aktivity a některé soukromé fondy.

U těchto objektů závisí jen na vůli a finančních možnostech vlastníka, v jakém stavu dotyčnou stavbu udržuje. Obnova je v tomto případě levnější o různé administrativní poplatky, studie, SHP, statický průzkum atd. Nevyužitím specializovaných restaurátorských či stavebních firem dosáhne majitel dalšího zlevnění. V tom je i riziko, že stavbu provede neodborná firma a místo obnovy ji nenávratně poškodí.

Jedním z mála zdrojů, které lze využít, je titul Fond kulturního dědictví Nadace VIA. Program je pro tento rok vyhlášen pouze pro obce, nestátní neziskové organizace, farnosti a pro účelové organizace církví. Maximální částka, kterou může subjekt na obnovu získat je 40.000,- Kč a nesmí být marginální. Žádost bylo možno podat do 7. 3. 2016.

U dotace z fondu MMR je dotace poskytována obcím do 3000 obyvatel nebo svazku obcí. Rozmezí dotace je 40 – 300 tis. Kč, maximálně však 70% celkového nákladu na obnovu drobných sakrálních staveb a bezprostředního okolí těchto staveb. Obec i svazek obcí musí mít také schválený strategický rozvojový dokument. Žádost bylo nutno podat do 15. 1. 2016.

3.3.3 Stavby pod ochranou zákona o státní památkové péči

Stavby prohlášené za kulturní nemovitou památku nebo stojící v památkové zóně nebo rezervaci mají větší šanci, že na jejich obnovu a údržbu vlastníci obdrží nějakou podporu či dotaci.

Obecně lze tuto podporu rozdělit na několik oblastí, a to na podporu státní, podporu MK či MZ z řádných zdrojů, podporu samosprávy (kraje, obce), podporu z dotačních fondů EU a podporu z fondů, ať už státních (Norské, Švýcarské) nebo nestátních (VIA, Open Society Fund aj.).

Pro obnovu drobných církevních staveb není možné čerpat ze všech výše uvedených zdrojů. Například o podporu státu přímo ze státního rozpočtu lze žádat pouze na projekty celostátního významu, což drobné stavby určitě nejsou. V současné době nelze čerpat ani

prostředky z fondů EU, kde pro období 2014-2020 nebyl vypsán titul zahrnující obnovu drobných církevních staveb.

Ministerstvo kultury vypsalo pro rok 2016 dotační titul Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností, kde je možné žádat o příspěvek ve výši minimálně 50.000,- Kč a žadatel musí uhradit minimálně 10% nákladů. Dotace není určena pro národní kulturní památky a pro stavby v památkových zónách a rezervacích. Lze využít pouze na stavební náklady, nikoliv na projektovou přípravu, průzkum a podobné náležitosti rekonstrukcí. (www.mkcr.cz)

3.4 Typologie drobných církevních staveb

3.4.1 Kříže

Kříže, jako nejstarší z drobných církevních staveb lze rozdělit na kříže irské, jinak řečeno cyrilometodějské a na kříže smírčí. Irské kříže byly většinou dřevěné a dochovalo se jich minimum. Dřevo se užívalo z důvodu dostupnosti, finanční nenáročnosti i snadné opracovatelnosti (Herout, 2011). Smírčí kříže byly již kamenné a soudy je nechávaly tesat z kamene těžké zločince jako duchovní očistu na místě spáchaného zločinu. Později kříže vznikaly i jako poděkování svatým za záchranu při nějaké nešťastné události nebo nehodě. Nejnovější kříže z 19. století bývají také železné a litinové na kamenném, často i zděném soklu (Herout, 1986).

3.4.2 Boží muka

Boží muka nebo krajově také „poklona“, jsou většinou znázorněna kamenným sloupem s vyobrazením muk Ježíšových. Stavěna byla většinou profesionálními kameníky a objevují se od raného středověku do 19 století. Vzhled se ustálil na sestavě 3 částí – hranolového podstavce, sloupu s patkou a hlavicí a kaplice zakončené křížem. Později se objevují muka zděná nebo na půdorysu rovnoramenného trojúhelníku, kde se uplatňuje často využívaný trojiční motiv (Hájek, Bukačová, 2001).

3.4.3 Kalvárie

Nejčastěji se jedná o skupinu 3 soch, kde uprostřed je Ježíš a po stranách sv. Jan a Matka boží Bolestná. Výjimečně se vyskytují i jiní světci. Vrcholu dosáhla tato tematika a zpracování v době baroka (Hájek, Bukačová, 2001).

3.4.4 Kaple

Kaple jsou většinou zděné, cihlové nebo kamenné stavby s vnitřním jednoprostorovým uspořádáním, ať už čtvercového, obdélníkového, oválného dokonce kruhového půdorysu. Dalším typem jsou menší výklenkové kapličky, před kterými se mohli věřící modlit. Kaple vznikaly po celé krajině i ve vsích, kde nebyl dostatek prostředků na stavbu kostela (Hájek, Bukačová, 2001).

3.4.5 Sochy

Sochy v krajině jsou neodmyslitelně spjaty s českou krajinou, což je naše specifikum v rámci celé Evropy. Sochy jsou většinou z dobře opracovatelného pískovce, který je ovšem také náchylnější k poškození. Nejvíce soch vzniklo v období baroka, kdy byli donátory jak měšťané, tak bohatí sedláci, šlechta i církve (Herout, 1986).

4 Vlastní výzkum

4.1 Cíl a metodika výzkumu

4.1.1 Cíl

Cílem tohoto výzkumu je ověřit, zda si majitelé drobných církevních staveb plní své zákonné povinnosti při údržbě a správě těchto objektů. Vedlejším cílem je pak návrh obnovy jedné ze staveb.

4.1.2 Metodika

Praktická část je založena na terénním průzkumu 30 drobných církevních staveb na vybraném území. Na jejich rozdělení dle vybraných kritérií, posouzení jejich stavu, zhodnocení kvality údržby dle typu vlastnictví či stavby a na odhadované finanční náročnosti jejich obnovy. Vše povede k dosažení stanoveného cíle práce a to posouzení, zda si vlastníci plní své zákonné povinnosti při správě kulturních památek.

4.2 Popis vybrané lokality

4.2.1 Jičínsko

Pro praktickou část práce jsem si vybral část bývalého okresu Jičín v Královéhradeckém kraji. Tento okres leží na severozápadě Královéhradeckého kraje, sousedí s okresy Trutnov a Hradec Králové a dále s Libereckým krajem a Středočeským krajem. S rozlohou 887 km² je druhým nejmenším okresem v kraji. Z hlediska počtu obyvatel, kterých zde k 31. 12. 2014 žilo 79.375, je také druhý nejméně lidnatý a hustota zalidnění je rovněž druhá nejmenší v kraji. Na 1 km² připadá 90 obyvatel.

V jižní části okresu se území středočeské roviny postupně zvedá směrem k severu a přechází od chlumů ve střední části až do krkonošského podhůří na severovýchodě. Okres rozdělil v období třetihor lužický zlom na část rovinnou a část podhorskou. (www.czso.cz)

Vybraná část okresu ležící jihozápadně od Jičina je ohraničena městysem Podhradí na severu, Střevačí na západě, Jičíněvsi - Dolany na jihu a Kostelcem u Jičíněvsi na východě. (Příloha č. 2). Dominantou této lokality je hřbet vrchu Veliš se zříceninou středověkého hradu Veliše. Na tomto hřbetu je i ústřední prvek sakrálních staveb celého okolí, a to lesní kaple Loreta.

4.2.2 Historie lokality

Nejdůležitějším faktorem pro výběr lokality je její historická hodnota, kterou vnímají i obyvatelé obcí ležících na tomto území. Dle množství památek zasvěcených Panně Marii se od devadesátých let minulého století vžívá název Mariánská zahrada. Od roku 2004 nese tento název i svazek obcí, který vznikl za účelem posílení vztahu k místu, kde lidé žijí, uvědomění si vlastních kořenů, obnovy úcty k prostředí a aktivního přístupu k životu. V současnosti se jedná o využití historického duchovního a fyzického potenciálu pro sociální a ekonomický rozvoj obcí a o zachování barokní kompozice jako prostorové komunikace mezi sídly a krajinou.

Lokalita se nachází na bývalém panství rodu Šliků, kteří zdejší kraj nejvíce ovlivnili. Šlikové se zaměřili na menší stavby, které nepřebíjí, ale spíše doplňují krajinu. Jindřich Šlik získal toto panství od Albrechta z Valdštejna v roce 1636 a pomalu začal s kultivací krajiny k obrazu svému. Největší stavební rozmach zažilo Velišsko – Vošické panství na přelomu 17. a 18. století za vlastnictví Františka Josefa Šlika, který pověřil stavbou významnějších staveb v lokalitě architekta Jeana Baptistu Matheye (<http://www.marianskazahrada.cz>).

To, co Šlikové na svém panství vytvořili, je dnes označováno jako „Barokní komponovaná krajina“ a je unikátní svým pojetím venkovského prostoru, kde hlavní úlohu hrají sakrální stavby důmyslně vsazené do přírody. Tuto Šlikovskou budovatelskou snahu pak doplňují drobné stavby, vzniklé přičiněním bohatých občanů jednotlivých obcí.

4.3 Vlastní terénní výzkum

4.3.1 Specifikace staveb a jejich členění

Pro zajištění hlavního cíle výzkumu jsem vybral 30 drobných církevních staveb v katastrech obcí ležících na severu Mariánské zahrady. U jednotlivých staveb je zjištěno parcelní číslo pozemku, na kterém stavba stojí a dle katastru nemovitostí je zjištěn vlastník. Pro účely této práce jsou stavby rozděleny dle 3 kritérií. Vlastníci jsou rozděleni na 4 kategorie. Dalším kritériem, podle kterého jsou stavby rozděleny, je typ stavby a posledním kritériem je stav ve kterém se stavba nachází. Zde je použita stupnice od 1 do 5 s tím, že popis jednotlivých bodových hodnot je také v tabulce 2.

Z výzkumu vyplynulo, že pouze 13 staveb je zapsáno jako kulturní nemovitá památka, což je necelá polovina všech hodnocených staveb.

Tabulka 1 – Soupis zkoumaných drobných církevních staveb

No.	Obec	Parcela č.	Zasvěcení	Typ	Vlastník	Stav	NKP	Rok
1	Bukvice	674/1		2	3	4	ano	1958
2	Bukvice	795	sv. trojice	5	3	5		
3	Dolany	342/9		1	3	1		
4	Hlásná Lhota	447/1		1	3	2		
5	Hlásná Lhota	st.24	Loreta	5	2	2	ano	1958
6	Hlásná Lhota	st.63	sv. andělů strážců	5	2	4	ano	1958
7	Chyjice	1104		3	3	2	ano	2002
8	Chyjice	1301	Nejsvětější trojice	5	3	3		
9	Chyjice	97/1	sv. Jan Nepomucký	4	3	1	ano	2002
10	Kostelec	628	sv. Jan Nepomucký	4	4	4	ano	2003
11	Kostelec	219/1	Panna Marie	4	3	4	ano	2003
12	Kostelec	193/2		1	3	3		
13	Křelina	388/2		1	1	2		
14	Křelina	1068	sv. Jan Nepomucký	4	1	4		
15	Podhradí	893/5	Nejsvětější trojice	5	3	5		
16	Podhradí	377/1		3	3	4	ano	1994
17	Podhradí	377/4	sv. Jan Nep., Vavřinec a Donát	4	3	5	ano	2002
18	Podhradí	869/15	Salvátor (Kristus Pantokrator)	4	3	3	ano	1958
19	Podhradí	st. 113/7	sv. Rozálie	5	1	5		
20	Střevač	526/13	Panna Marie	4	1	3	ano	1958
21	Střevač	846/8	Kalvárie	2	3	3	ano	1958
22	Střevač	33/2	sv. Václav	4	3	1		
23	Střevač	33/1	sv. Jan Nepomucký	4	3	2		
24	Střevač	847/1	sv. Florián	4	3	2	ano	2002
25	Veliš	418/1	sv. Václav	4	3	2		
26	Veliš	48	Panna Marie	4	3	1		
27	Veliš	573		1	2	3		
28	Vesec	1015		1	4	3		
29	Vesec	230/1		1	4	3		
30	Vesec	1082		1	3	3		

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 2 - Číselné vyjádření jednotlivých kritérií

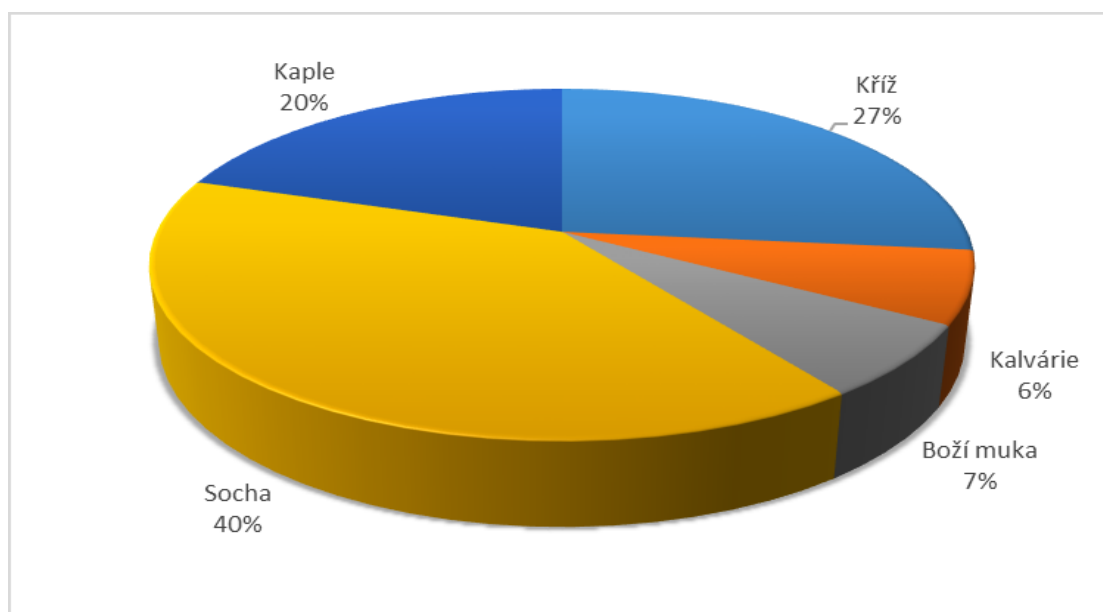
Typ stavby		Vlastnictví		Stav	
1	Kříž	1	Fyzická osoba	1	Výborný
2	Kalvárie	2	Církev	2	Dobrý
3	Boží muka	3	Obec	3	Zachovalý
4	Socha	4	Kraj	4	Zanedbaný
5	Kaple			5	Nutná rekonstrukce

Zdroj: Vlastní zpracování

4.3.2 Analýza dat získaných terénním výzkumem

Zastoupení jednotlivých staveb ve zkoumané lokalitě je shrnuto v následujícím grafu.

Graf 1 – Zastoupení staveb ve zkoumané oblasti

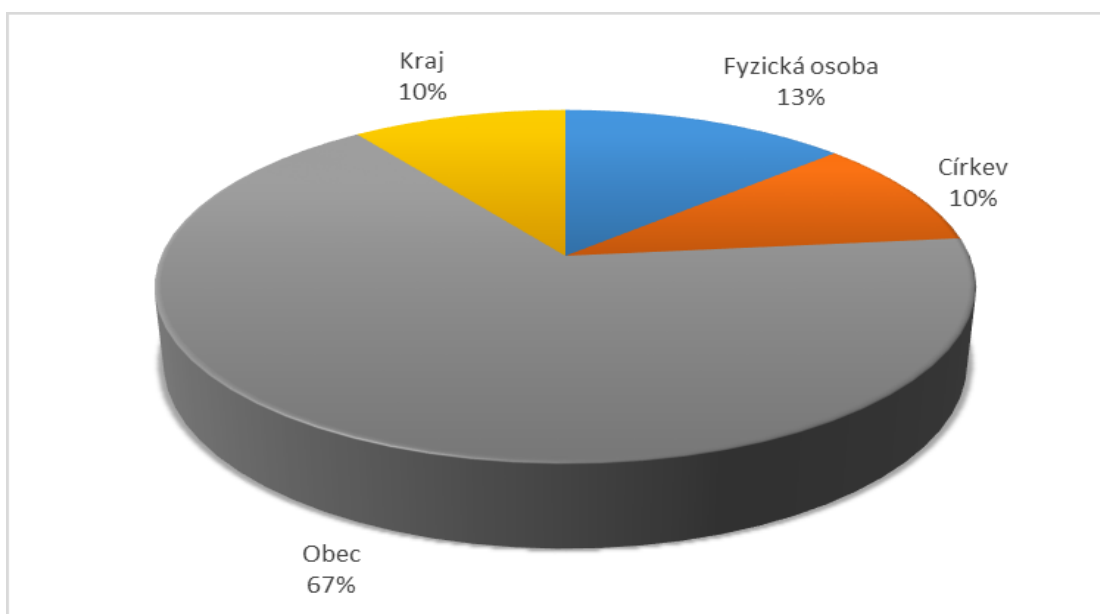
Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce zastoupenými objekty jsou sochy, dále pak kříže a kaple. Kalvárie a boží muka jsou minoritní. Z toho plyne, že rekonstrukce a obnova velké části drobných církevních staveb na vybraném území je více o umělecké práci, než o stavební obnově. Téměř 50% objektů jsou pískovcové sochy a sousoší a s kříži, které jsou mnohdy také

alespoň z části pískovcové, tvoří tři čtvrtiny všech staveb. Tato skutečnost značně omezuje možnost výběru realizátora a značně prodražuje obnovu.

Z dat dále vyplývá, že 69% objektů vlastní obec. Soukromí vlastníci, kraj a církve jsou zastoupeni stejnou měrou, nicméně dohromady netvoří ani 40% vlastníků. (viz. Graf 2) Obce jsou tedy rozhodujícím faktorem stavu drobných církevních staveb v oblasti. Je to dáno především tím, že pozemky v intravilánech obcí jsou většinou v jejich vlastnictví, takže stavby na návších jsou ve všech případech obecní.

Graf 2 – Vlastnická struktura drobných církevních staveb

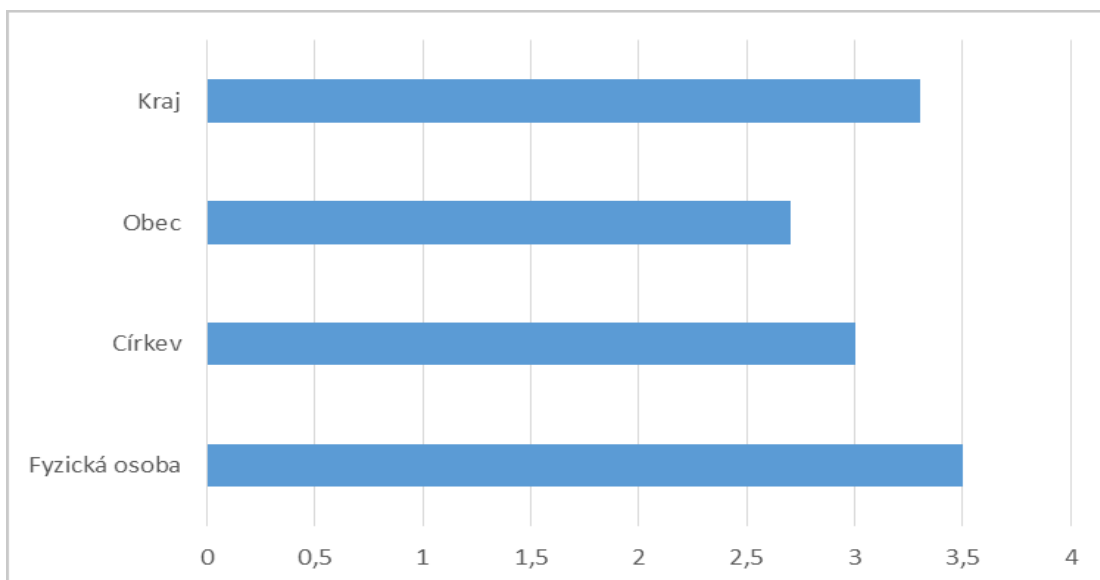

Zdroj: Vlastní zpracování

Největší tíha financování obnovy a rekonstrukcí tedy leží na obcích. Přesto se stavby, v jejich vlastnictví nacházejí v nejlepším stavu. Tento závěr prokazuje třetí graf, kde je na stupnici 1 – 5 znázorněn stav staveb. 1 je nejlepší, 5 nejhorší stav.

Obce se o stavby ležící na jejich pozemcích starají nejlépe. Stavby ve vlastnictví církve a fyzických osob jsou na tom o něco hůře a nejméně svědomitým vlastníkem je kraj.

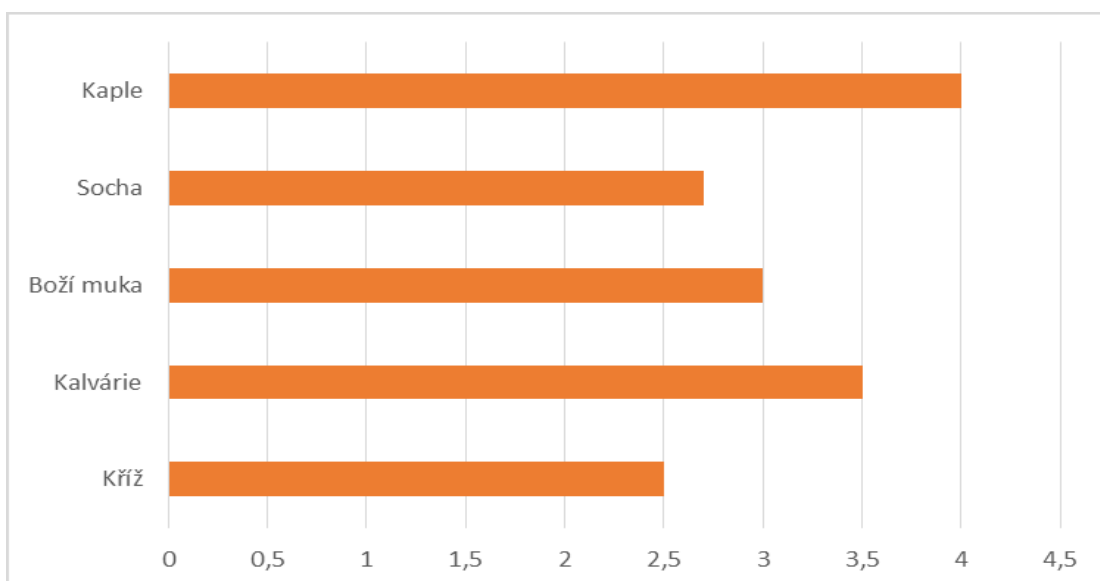
Graf 3 – Stav staveb dle vlastníků

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu číslo 4 je patrné, že nejzanedbávanější památky jsou jednoznačně kaple. Je to dáno finanční náročností staveb, ale také tím, že kaple zařazené do výzkumu jsou mimo obce. S poklesem náročnosti opravy je patrný lepší stav jednotlivých taveb. V nejlepším stavu jsou kříže, které jsou jednoduše opravitelné a také nebývají zapsány jako kulturní památky, takže jejich obnova nevyžaduje tak velkou administrativní ani finanční zátěž vlastníka. Stav je hodnocen znovu na stupnici 1 – 5, kde 1 je nejlepší a 5 nejhorší stav.

Graf 4 – Stav staveb dle typu stavby

Zdroj: Vlastní zpracování

S velikostí stavby a tím pádem i s finanční a administrativní náročností oprav a obnovy souvisí také zjištění, že stavby zapsané do seznamu kulturních nemovitých památek jsou v průměru v horším stavu než stavby bez ochrany.

Tento poznatek dokládá příklad dvou téměř sousedících staveb. Socha Panny Marie ve Veliši (viz. Obrázek 14), která není nemovitou památkou, byla v roce 2015 opravena nákladem 177.800,- Kč, kdy obec zaplatila celou obnovu z vlastních prostředků v rámci rekonstrukce chodníku v obci. Naproti tomu sousoší sv. Jana Nepomuckého, sv. Vavřince a sv. Donáta (viz. Obrázek 17), které je kulturní nemovitou památkou a stojí kilometr od Veliše v katastru obce Podhradí, se zatím obnovy nedočkal a to hlavně díky ceně obnovy, která je vyčíslena v odborném posudku z roku 2007 na 492.000,- Kč.

Pro lepší představu o finanční náročnosti jednotlivých kroků rekonstrukce je zvolena obnova sloupu se sochou Panny Marie ve Veliši z minulého roku. Obnovu provedla dvojice restaurátorů Markéta Novotná Havlíňová a její manžel Petr Novotný z atelieru Nedaříž.

Tabulka 3 – Rozpočet restaurování sochy Veliš

Položka	Cena
Restaurátorský průzkum	3 500 Kč
Laboratorní analýzy	6 900 Kč
Čištění povrchových nečistot	36 000 Kč
Odstranění dožitých vysprávek	5 000 Kč
Zpevnění a lepení kamene	16 400 Kč
Rekonstrukce pin. šišek z kamene	54 000 Kč
Revize kotvicích prvků	14 000 Kč
Plastická retuš kamene	22 000 Kč
Lazurní barevná retuš	5 500 Kč
Obnova písma	11 000 Kč
Impregnace, biocidní ošetření	3 500 Kč
Celkem	177 800 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě tohoto rozpočtu a hrubého rozpočtu na obnovu sousoší v Podhradí je možné usuzovat, jak náročná obnova by čekala majitele ostatních drobných církevních staveb. Do 99.000,- Kč by bylo možné obnovit či opravit 19 z 30 staveb. Ostatních 11 staveb by vyžadovalo investici mezi 100.000,- Kč a 1.500.000,- Kč.

Drobné církevní stavby zapsané mezi kulturní nemovité památky by si vyžádaly v průměru 190.000,- Kč na obnovu. Poměrně velkou částku tvoří náklady na ukradené sochy z kalvárií či sousoší a dále obnova kaple Andělů strážců, která je již téměř 130 let bez rozsáhlejší rekonstrukce.

5 Výsledky a diskuse

I když pro obce je relativně nejjednodušší dosáhnout na některý z typů dotačních titulů, z dotazů na obecních úradech vyplývá, že obce dotace na obnovu drobných církevních staveb téměř nevyužívají. Největšími překážkami je administrativní náročnost, nízká informovanost o možnostech financování a jiné priority v daném regionu.

Za horším stavem staveb v soukromém a církevním vlastnictví je fakt, že k nim patří tři největší stavby. Jejich obnova je tedy finančně nejnáročnější. Například základní oprava kaple sv. Rozálie ve Vokšicích je odhadnuta na 1,5 milionu korun (viz. Obrázek 19). Tato bývalá zámecká kaple je ve vlastnictví fyzické osoby.

U všech vlastníků jsou značné rozdíly v péči o stavby v intravilánu obcí a o stavby v extravilánu, tedy vně obcí. Poměrně pochopitelně se vlastníci v první řadě starají o dobře viditelné stavby, které zkrášlují obce. Stavby umístěné mimo obce nejsou prioritou pro žádného z vlastníků. Jedním z faktorů bránícím vlastníkům vkládat prostředky a čas na obnovu je také fakt, že památky mimo obce se často stávají cílem zlodějů a vandalů. Proto také drobné výklenkové kaple a sousoší umístěné mezi poli jsou v nejhorším stavu. Na současný stav nemá vliv ani to, zda je stavba nemovitou kulturní památkou či nikoliv.

Z rozhovorů se starosty obcí vyplývá, že je velice důležité, zda má obec v plánu velké investiční akce. V případě jiných, finančně i administrativně náročných investic, nezbyvá na obnovu drobných církevních památek čas a ani prostředky. Také je velice těžké přesvědčit občany, že obnova těchto památek je důležitější, než například nové lavičky na návsi. Tento trend se však v posledních letech obrací ve prospěch památek.

Například v jedné z obcí přiznali, že nemají drobné církevní stavby ani po více než 25 letech zavedeny v evidenci. Důvodem je právě strach z povinností, které z vlastnictví těchto staveb plyne a mylný úsudek, že nezahrnutí do evidence zbavuje vlastníka odpovědnosti za stav tohoto majetku.

V jiných obcích zase rekonstruují památky bez dotací, protože se jim administrativa spojená s vyřizováním dotací zdá neúměrně zatěžující a složitá. Toto tvrzení neplatí, pokud je rekonstrukce spojena s obnovou větší památky, jako například při rekonstrukci farního kostela ve Veliši, kde obec zrekonstruovala za pomoci kraje a ministerstva kultury sochy a márnice okolo kostela. Nebo může být spojena s rekonstrukcí silnice a chodníků, kdy socha Panny Marie ve Veliši byla zrekonstruována právě v souvislosti s revitalizací cesty (viz. Obrázek 26).

Pro splnění vedlejšího cíle této práce jsem vybral sousoší Salvátora stojícího na návsi v Podhradí (viz. Obrázek 18). Výběr byl velice složitý a hrálo v něm roli více faktorů. Prvním je, že městys Podhradí dokončuje výstavbu kanalizace a s tím spojené revitalizace komunikací. Rozpočet je tedy vyčerpán nezbytnými výdaji a investicemi do infrastruktury. Dalším faktorem je zájem starosty a zastupitelstva začít drobné církevní stavby ve svém majetku obnovovat. Chybějící informace se vedení městysu snaží doplnit spoluprací se spolkem Beseda v Jičíně, který má s obnovou památek dostatek zkušeností.

Hlavním faktorem pro výběr byl stav pozdně barokního sousoší. Dle zvolené stupnice je sousoší zařazeno do kategorie 3 – stav zachovalý. Nicméně je poškozeno způsobem, který v krátké době může jeho stav markantně zhoršit. Vhodnou rekonstrukcí lze zabránit mnohem větším nákladům na obnovu nebo také úplnému zániku této drobné církevní stavby.

Sousoší Spasitele o celkové výšce asi 3,8 m je posazeno na širokém trojdílném soklu a je otočeno čelem k jihovýchodu. Vzniklo v roce 1770 a od počátku stojí dle kroniky: „na náměstí u studny“. Základnou sousoší je masivní sokl (2 x 0,47 x 2,45 m), vepředu uprostřed vypouklý s reliéfem sv. Floriána v rokajové kartuši. Boční podstavce jsou v horní části do stran odsazeny a zvýrazněny esovitými profilovanými články. Zakončují je šikmé volutové římsy. Na čele podstavců jsou vytesány asymetrické kartuše. V kartuši zezadu podstavce stojí sv. Linhart s mitrou, berlou, knihou a beránky u nohou. Střední sokl je zakončen obloukovitou římsou a boční sokly úseky volutových říms s reliéfními hlavičkami andílků. Vrchol sousoší tvoří Kristus v rozevlátém šatě sedící na zeměkouli, vysoký 1,35 m. Obkročmo svírá latinský kříž, který nahoře přidrží levou rukou. Pravicí žehná. Postavy andílků byly z bočních podstavců odcizeny před několika málo lety. Sousoší stojí pod vzrostlou lípou, což způsobuje značné biologické napadení mechy a lišejníky. Na kameni se tvoří tmavé depozity, zřejmě krusty, které způsobují úbytek hmoty (nejvíce pod křížem na kouli a v čelním reliéfu). Statika základny je narušená prorůstajícím keřem, který mezi kameny působí jako klín. Žehnající ruce Krista schází dva prsty. Na sousoší jsou patrné drobné stopy polychromie. Sousoší je zapsáno ve státním seznamu nemovitých kulturních památek (Stráníková, 2010).

Z podkladů zjištěných v teoretické části práce a z informací o zrealizovaných opravách v jednotlivých obcích lze odhadnout náklady na obnovu této památky. Při odhadu bylo nutné vzít v úvahu velikost sousoší, míru poškození povrchu kamene, statické

narušení vegetací a nutnost doplnění dvou odcizených soch andělků. V tabulce 4 je odhad nákladů s přihlédnutím ke všem výše uvedeným aspektům.

Tabulka 4 – Odhad nákladů na obnovu sousoší Salvátora v Podhradí

Položka	Cena
Restaurátorský průzkum	5 000 Kč
Laboratorní analýzy	7 000 Kč
Čištění povrchových nečistot	50 000 Kč
Odstranění dožitých vysprávek	5 000 Kč
Zpevnění a lepení kamene	30 000 Kč
Vyhotovení andělů z kamene	200 000 Kč
Revize kotvících prvků	14 000 Kč
Plastická retuš kamene	30 000 Kč
Lazurní barevná retuš	8 000 Kč
Obnova písma	5 000 Kč
Impregnace, biocidní ošetření	5 000 Kč
Celkem	359 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Opravu lze realizovat s využitím dotačního titulu „Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností“ vyhlášeného Ministerstvem kultury ČR. Tuto dotaci lze využít na stavební náklady s 10% spoluúčastí žadatele. V tomto případě by obec z rozpočtu vyčlenila 12.000,- Kč na průzkum a analýzy, na které se dotace nevztahuje a dále 34.700,- Kč jako podíl na stavebních nákladech. Celkově by tedy obec z rozpočtu uhradila 46.700,- Kč, pokud by nevyužila doplnit finance veřejnou sbírkou. Zbývajících 312.300,- Kč by pokryla získaná dotace.

6 Závěr

Ve své práci jsem se pokusil zmapovat věcná, právní, ekonomická a finanční hlediska správy drobných církevních staveb a poté tyto poznatky prakticky využít.

Hlavní cíl práce, tedy ověřit, zda si vlastníci drobných církevních staveb plní své zákonné povinnosti při správě nemovitých památek, považuji za splněný.

Praktický výzkum ukázal, že si vlastníci své povinnosti plní zhruba z 60% a průměrný stav kulturních památek je na stupni 3 – zachovalý. Nicméně je zřetelná snaha s tímto stavem něco dělat. Tato snaha je viditelná převážně u staveb ve vlastnictví obcí. Fyzické osoby nemají většinou na údržbu prostředky a i pouhá spoluúčast je pro ně velice zatěžující. Drobné stavby nepřinesou investorovi za vydané prostředky žádný ekonomický profit. Nelze vybírat vstupné či stavby pronajímat. Jediné, co vlastníky může přimět se o stavby starat, je důsledné vymáhání dodržování zákona příslušnými úřady. K tomu snad pomůže i nově připravovaný zákon o památkové péči.

Z druhé strany by bylo pozitivní, kdyby se příslušné státní instituce více soustředili na systémovou finanční podporu vlastníkům památek. Vlastníci by například velice uvítali, kdyby nebylo nutné hradit stavebně historické průzkumy objektů a různé rozbory. U jednoduchých staveb jde o sumu do 10.000,- Kč, ale u složitějších se může vyšplhat i na 30.000,- Kč. Teprve z tohoto dokumentu vyplyne, jak náročná bude oprava. V tom může být zásadní problém, hlavně u soukromých vlastníků.

Dále by stát neměl vlastníky zatěžovat přílišnou byrokracií. Žádost o dotaci mívá mezi 30 a 60 stranami, vlastník musí komunikovat s několika úřady najednou a ne každý, kdo má na svém pozemku drobnou kapličku, má příslušné vědomosti a čas.

Po dohodě s některými starosty dotčených obcí jim bude tato práce po její obhajobě poskytnuta, aby jim pomohla v orientaci, která stavba by si zasloužila jejich pozornost a jaké dotační tituly mohou využít.

7 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

HÁJEK, Tomáš a Irena BUKAČOVÁ. *Příběh drobných památek: (od nezájmu až k fascinaci)*. Lomnice: Studio JB, 2001, 137 s. Krajina domova. ISBN 80-900903-9-7.

HEROUT, Jaroslav. *Jak poznávat kulturní památky*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1986, 335 s. Jak (Mladá fronta).

PEK, Tomáš. *Stavební památky: specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby a provozu*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 214 s. ISBN 978-80-7357-462-8.

Umělecké památky Čech. 1. vyd. Praha: Academia, 1980, 538 s.

Umělecké památky Čech. 1. vyd. Praha: Academia, 1982, 636 s.

STRÁNÍKOVÁ, Jana a Vladislava ŘÍHOVÁ (eds.). *Kronika a drobné památky velišské farnosti: sborník studentských prací*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010, 199 s., [16] s. barev. obr. příl. ISBN 978-80-7395-284-6.

HEROUT, Jaroslav. *Slabikář návštěvníků památek*. 4. vyd. Ilustrace Antonín Kryl. V Praze: Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště středních Čech, 2011. ISBN 978-80-86516-40-0.

WIESER, Stanislav. *Kamenné kříže Čech a Moravy*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1997, 391 s., 16 s. obr. příloh. ISBN 8072031570.

Internetové zdroje

Příprava nového památkového zákona. *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2016 [cit. 2016-02-21].

Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/legislativa/vecny-zamer-noveho-pamatkoveho-zakona-126465/>

Barokní komponovaná krajina na Jičínsku. *Portál Výletník.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-02-01].

Dostupné z: <http://www.vyletnik.cz/zajimavosti-z-oblasti/vychodni-cechy/cesky-raj-a-okoli/537-barokni-komponovana-krajina-na-jicinsku/>

Sakrální památky – dominanty našich obcí a krajiny. *Deník státní správy* [online]. 2016 [cit. 2016-02-21].

Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6373355>

Fond kulturního dědictví. *Nadace Via* [online]. 2016 [cit. 2016-02-15].
Dostupné z: <http://www.nadacevia.cz/fond-kulturniho-dedictvi/>

Stránky Sdružení pro stavebně-historický průzkum. *Svorník* [online]. 2016 [cit. 2016-01-26].
Dostupné z: www.svornik.cz

Oživujeme kapličky a Boží muka. *Katolická kultura* [online]. 2016 [cit. 2016-02-11].
Dostupné z: <http://katolicka-kultura.sweb.cz/ozivujeme-kaplicky/ozivujeme-kaplicky.html>

Zásady dotačního programu 117D815 - Podpora obnovy a rozvoje venkova. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2016 [cit. 2016-02-10].
Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/436caf13-c94c-4d16-8578-fbc99dbb7a4c/Zasady-podprogramu_1.pdf

Chráníme nemovitou kulturní památku. *Národní památkový ústav* [online]. 2016 [cit. 2016-01-18].
Dostupné z: <http://www.npu.cz/pro-vlastniky/obecne-informace/chranime-nemovitou-kulturni-pamatku/>

Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností. *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2016 [cit. 2016-02-04].
Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/dotacni-programy/podpora-obnovy-kulturnich-pamatek-prostrednictvim-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-2432/>

MonumNet. *Národní památkový ústav* [online]. 2016 [cit. 2016-01-28].
Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/monumnet.php>

Barokní komponovaná krajina. *Mariánská zahrada* [online]. 2016 [cit. 2016-02-29].
Dostupné z: <http://www.marianskazahrada.cz/index.php?nid=10887&lid=cs&oid=2647939>

Občanské Aktivity – Veřejné sbírky. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. 2016 [cit. 2016-01-15].
Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcanske-aktivity-118893.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>

Nové dotace Ministerstva zemědělství pomohou udržet a obnovit venkovské stavby a památky. *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. 2016 [cit. 2016-02-08].
Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fnarodni_dotace%2Fnarodni_dotace%2F1453900488301.pdf

8 Přílohy

Příloha č. 1 Dokumentace jednotlivých staveb.....	37
Příloha č. 2 Mapa zkoumané oblasti.....	68

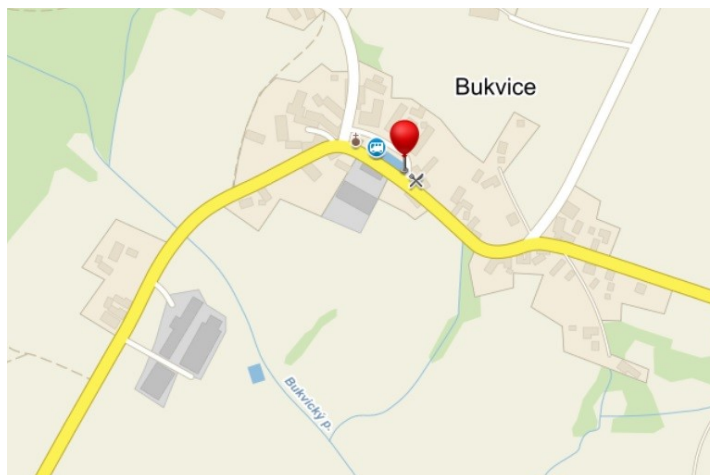
Příloha č. 1 Dokumentace jednotlivých staveb

1. Objekt: Sousoší Kalvárie

Obec: Bukvice

Umístění:

Mapka 1 - GPS souřadnice 50.4121039N, 15.2956328E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1740

Datum poslední obnovy: 1919

Rok zápisu do seznamu NKP: 1958

Obrázek 1- Sousoší Kalvárie - obec Bukvice

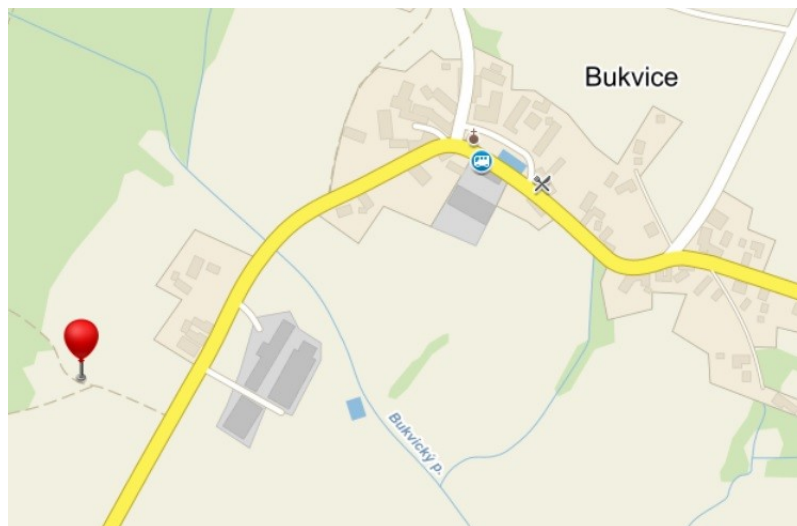
Zdroj: Vlastní fotodokumentace

2. Objekt: Kaple sv. Trojice

Obec: Bukvice

Umístění:

Mapka 2 - GPS souřadnice 50.4099364N, 15.2881536E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1727

Datum poslední obnovy: 1919

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsáno

Obrázek 2 – Kaple sv. Trojice - obec Bukvice

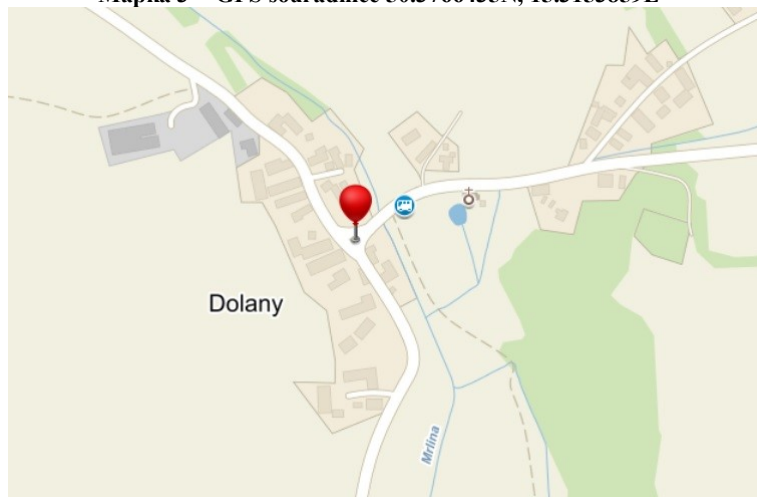
Zdroj: Vlastní fotodokumentace

3. Objekt: Kříž

Obec: Jičíněves - Dolany

Umístění:

Mapka 3 - GPS souřadnice 50.3766435N, 15.3153859E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1903

Datum poslední obnovy: není známo

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsáno

Obrázek 3 – Kříž - obec Dolany

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

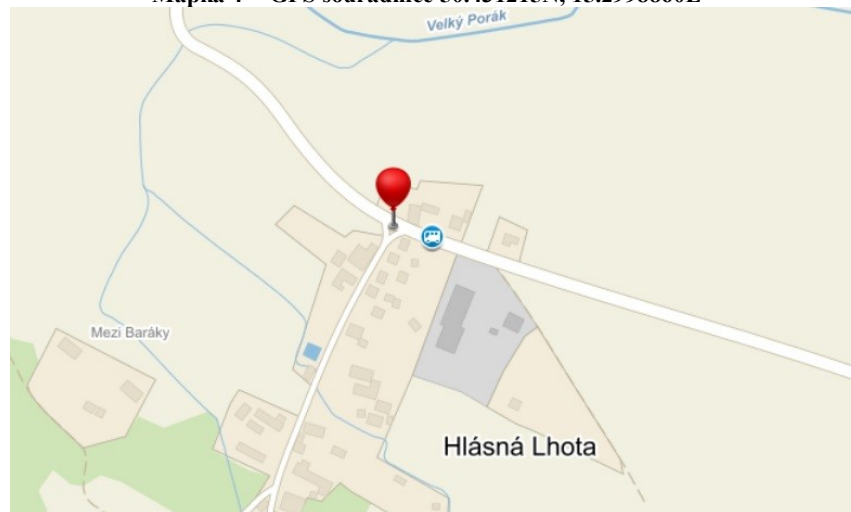

4. Objekt: Kříž

Obec: Hlásná Lhota - Podhradí

Umístění:

Mapka 4 - GPS souřadnice 50.431215N, 15.2998860E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1863

Datum poslední obnovy: 1936

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsáno

Obrázek 4 – Kříž - obec Hlásná Lhota - Podhradí

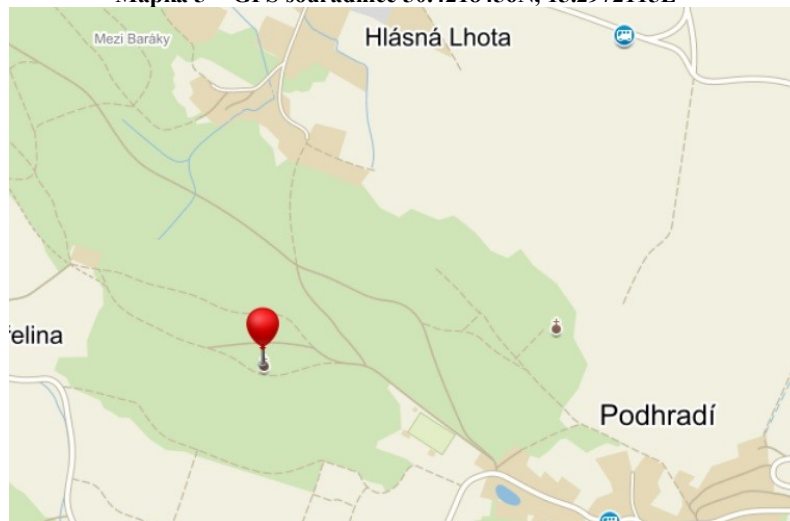
Zdroj: Vlastní fotodokumentace

5. Objekt: Kaple - Loreta

Obec: Hlásná Lhota - Podhradí

Umístění:

Mapka 5 - GPS souřadnice 50.4218456N, 15.2972115E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1694

Datum poslední obnovy: okolo 1900

Rok zápisu do seznamu NKP: 1958

Obrázek 5 – Kaple Loreta - obec Hlásná Lhota - Podhradí

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

6. Objekt: Kaple – sv. Andělů strážců

Obec: Hlásná Lhota - Podhradí

Umístění:

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1720

Datum poslední obnovy: 1889

Rok zápisu do seznamu NKP: 1958

Obrázek 6 – Kaple sv. Andělů strážců - obec Hlásná Lhota - Podhradí

Zdroj: <http://www.jicin.org/galerie/obrazky/image.php?img=556112&x=600&y=800>

7. Objekt: Boží muka

Obec: Chyjice

Umístění:

Mapka 7 - GPS souřadnice 50.3907886N, 15.2972750E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1779

Datum poslední obnovy: 1996

Rok zápisu do seznamu NKP: 2002

Obrázek 7 – Boží muka – obec Chyjice

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

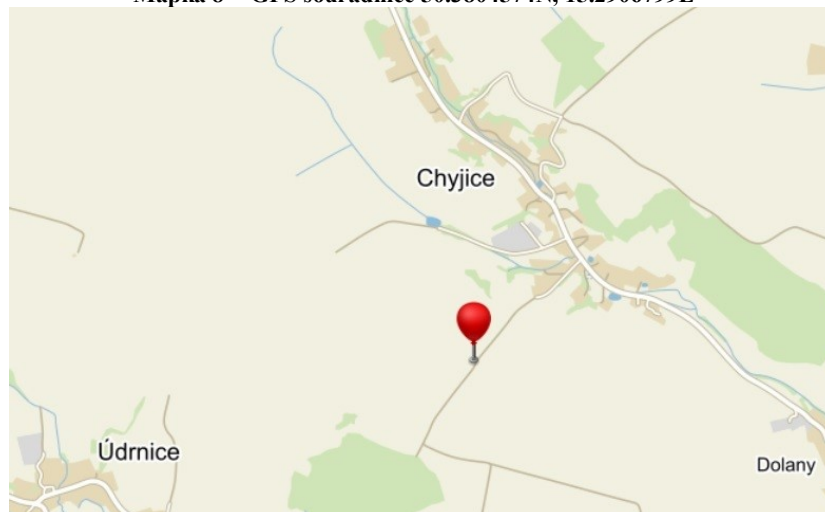

8. Objekt: Kaple Nejsvětější trojice

Obec: Chyjice

Umístění:

Mapka 8 - GPS souřadnice 50.3804574N, 15.2906799E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1. polovina 18. stol.

Datum poslední obnovy: neznámé

Rok zápisu do seznamu: není zapsána

Obrázek 8 – Kaple Nejsvětější trojice - obec Chyjice

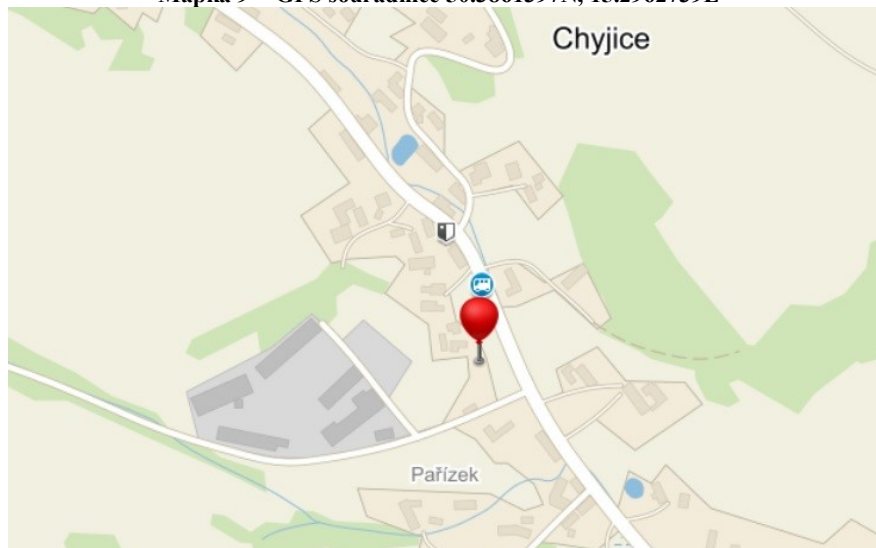
Zdroj: <http://www.chyjice.wz.cz/foto/pomniky>

9. Objekt: Socha sv. Jana Nepomuckého

Obec:

Umístění:

Mapka 9 - GPS souřadnice 50.3861397N, 15.2962739E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: neznámé

Datum poslední obnovy: 2013

Rok zápisu do seznamu NKP: 2002

Obrázek 9 - Socha sv. Jana Nepomuckého – obec Chyjice

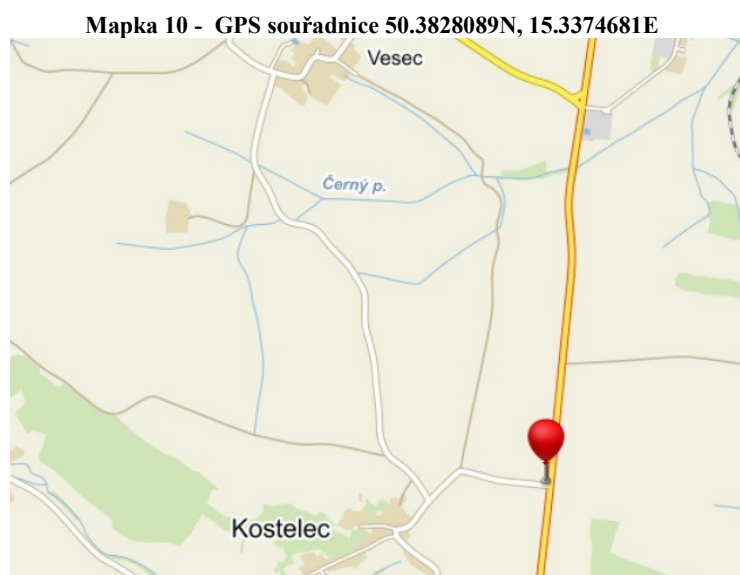

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

10. Objekt: Socha sv. Jana Nepomuckého

Obec: Kostelec

Umístění:

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: neznámé

Datum poslední obnovy: neznámé

Rok zápisu do seznamu NKP: 2003

Obrázek 10 – Socha sv. Jana Nepomuckého - obec Kostelec

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

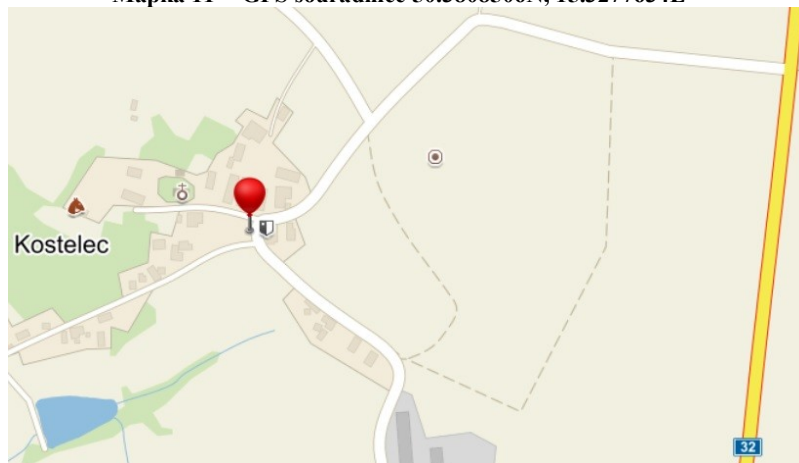

11. Objekt: Socha Panny Marie (Immaculata)

Obec: Kostelec

Umístění:

Mapka 11 - GPS souřadnice 50.3808506N, 15.3277634E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: druhá čtvrtina 18. stol.

Datum poslední obnovy: neznámé

Rok zápisu do seznamu NKP: 2003

Obrázek 11 – Socha Panny Marie - obec Kostelec

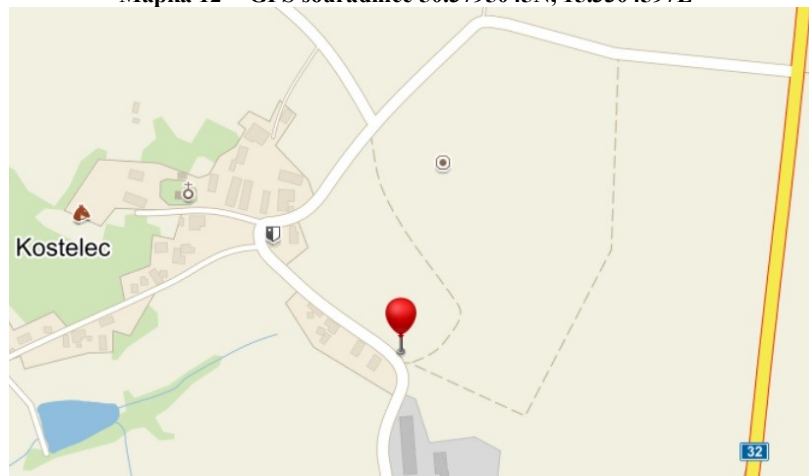
Zdroj: Vlastní fotodokumentace

12. Objekt: Kříž

Obec: Kostelec

Umístění:

Mapka 12 - GPS souřadnice 50.3795045N, 15.3304597E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1756

Datum poslední obnovy: neznámé

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsán

Obrázek 12 – Železný kříž - obec Kostelec

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

13. Objekt: Kříž
Obec: Křelina
Umístění:

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1880

Datum poslední obnovy: neznámé

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsán

Obrázek 13 – Kříž - obec Křelina - Bukvice

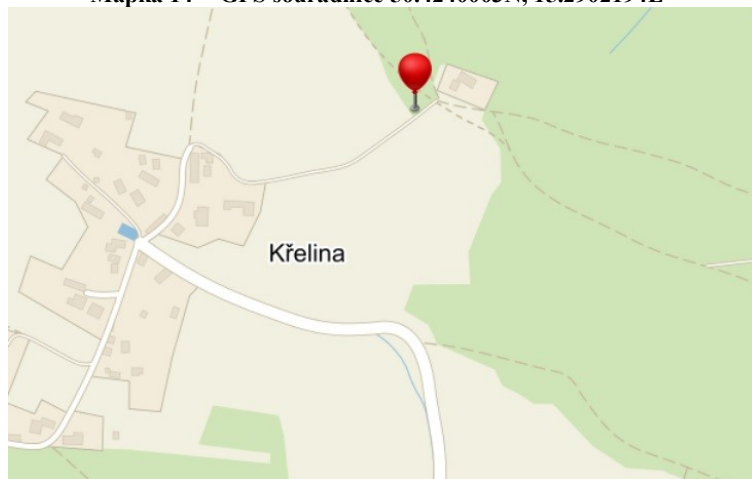
Zdroj: Vlastní fotodokumentace

14. Objekt: Socha sv. Jana Nepomuckého

Obec: Křelina

Umístění:

Mapka 14 - GPS souřadnice 50.4240003N, 15.2902194E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1806

Datum poslední obnovy: 1856

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsán

Obrázek 14 – Socha sv. Jana Nepomuckého - obec Křelina - Bukvice

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

15. Objekt: Kaple Nejsvětější Trojice

Obec: Podhradí

Umístění:

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1726

Datum poslední obnovy: 1898

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsána

Obrázek 15 – Kaple Nejsvětější Trojice - obec Podhradí

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

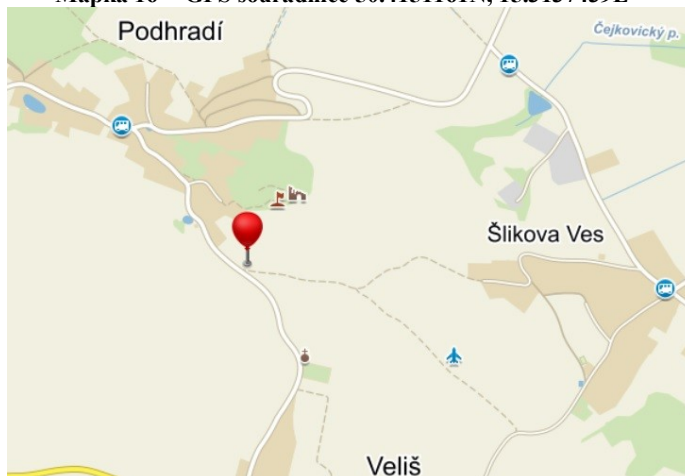

16. Objekt: Boží muka

Obec: Podhradí

Umístění:

Mapka 16 - GPS souřadnice 50.4151161N, 15.3137439E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: neznámé

Datum poslední obnovy: neznámé

Rok zápisu do seznamu NKP: 1994

Obrázek 16 – Boží muka - obec Podhradí

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

17. Objekt: Sosoší sv. Jana, Vavřince a Donáta

Obec: Podhradí

Umístění:

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: mezi lety 1748-1755

Datum poslední obnovy: 1870

Rok zápisu do seznamu NKP: 2002

Obrázek 17 – Zbytek sosoší sv. Jana, Vavřince a Donáta - obec Podhradí

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

18. Objekt: Sousoší Salvátora (Krista Pantokratora)

Obec: Podhradí

Umístění:

Mapka 18 - GPS souřadnice 50.4175925N, 15.3105225E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: kolem roku 1770

Datum poslední obnovy: neznámé

Rok zápisu do seznamu NKP: 1958

Obrázek 18 – Sousoší Salvátora - obec Podhradí

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

19. Objekt: Kaple sv. Rozálie
Obec: Podhradí - Čejkovice
Umístění:

Zdroj: mapy.cz

- Datum výstavby: konec 18. stol.
Datum poslední obnovy: neznámé
Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsána

Obrázek 19 – Kaple sv. Rozálie - obec Podhradí - Vokšice

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

20. Objekt: Socha Panny Marie

Obec: Střevač

Umístění:

Mapka 20 - GPS souřadnice 50.4023578N, 15.2720253E

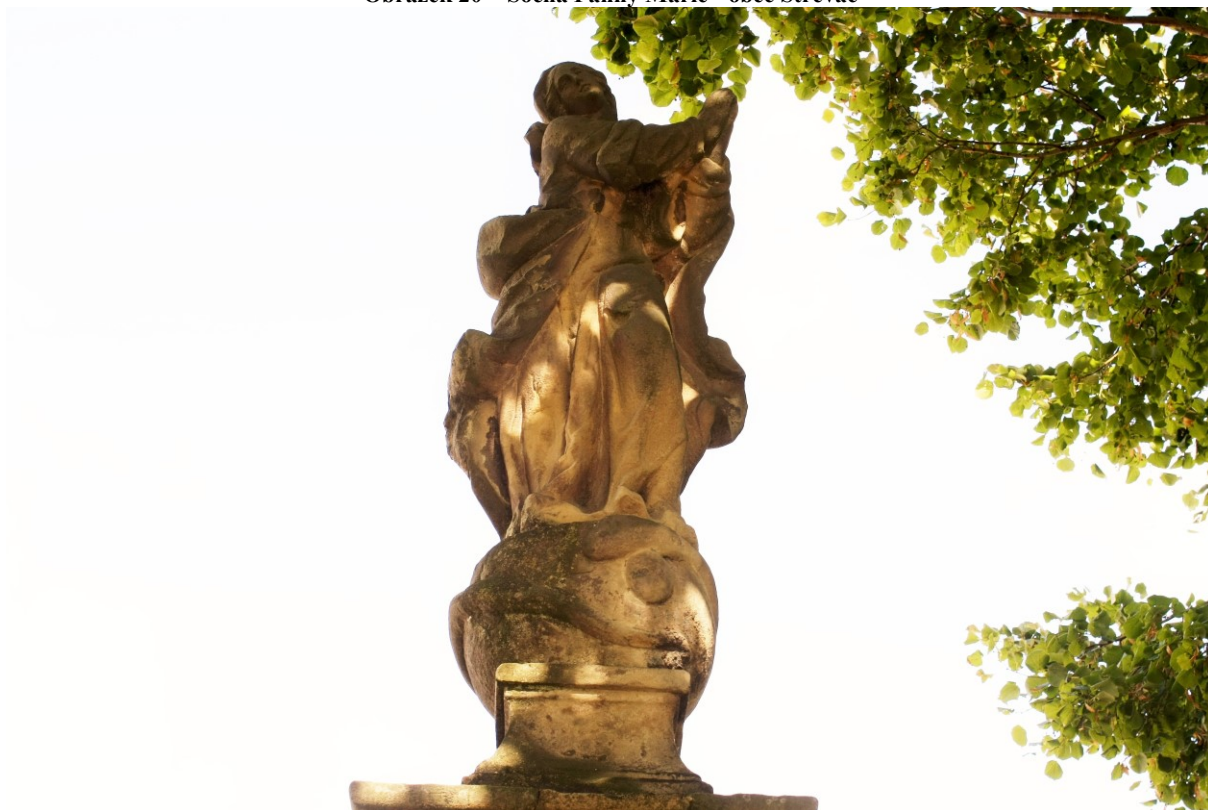
Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1754

Datum poslední obnovy: neznámé

Rok zápisu do seznamu NKP: 1958

Obrázek 20 – Socha Panny Marie - obec Střevač

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

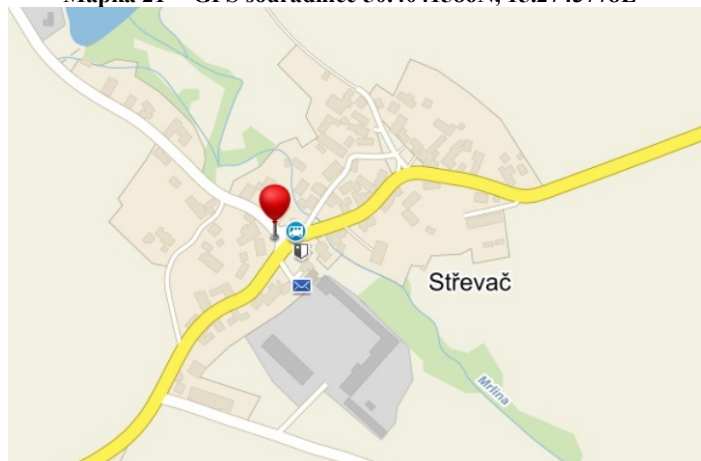

21. Objekt: Sousoší Kalvárie

Obec: Střevač

Umístění:

Mapka 21 - GPS souřadnice 50.4041586N, 15.2743778E

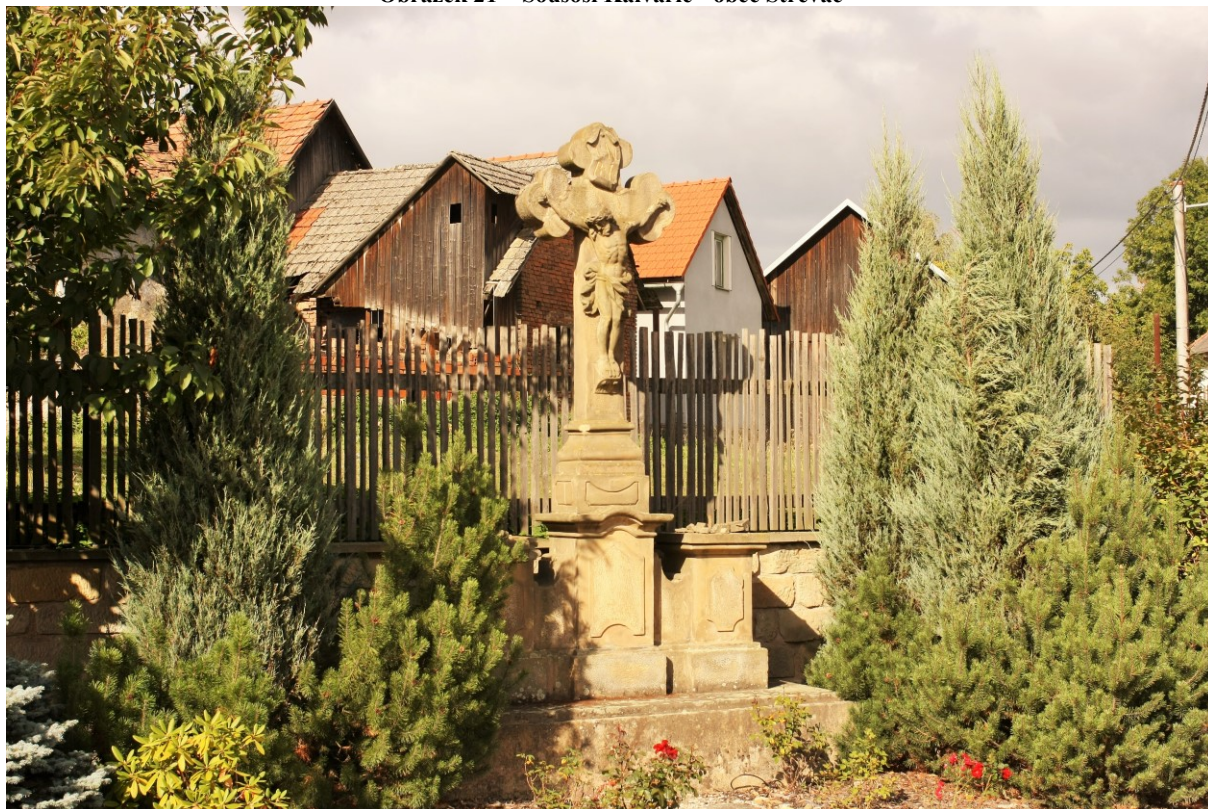
Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1754

Datum poslední obnovy: neznámé

Rok zápisu do seznamu NKP: 1958

Obrázek 21 – Sousoší Kalvárie - obec Střevač

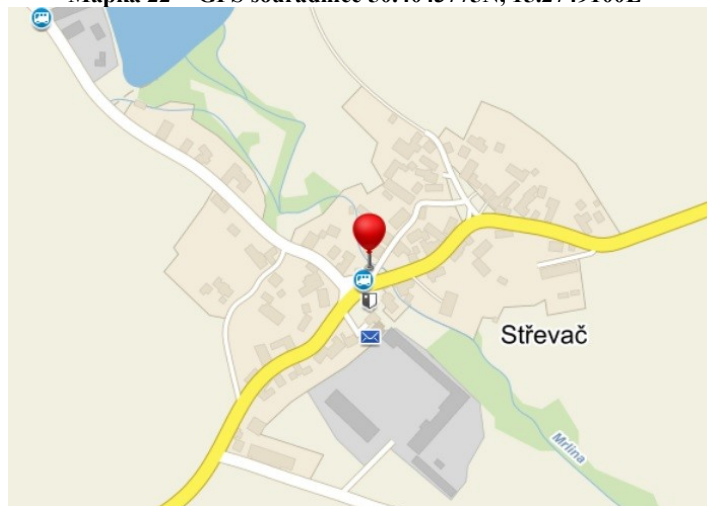
Zdroj: Vlastní fotodokumentace

22. Objekt: Socha sv. Václava

Obec: Střevač

Umístění:

Mapka 22 - GPS souřadnice 50.4043775N, 15.2749100E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1890

Datum poslední obnovy: neznámé

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsána

Obrázek 22 – Socha sv. Václava - obec Střevač

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

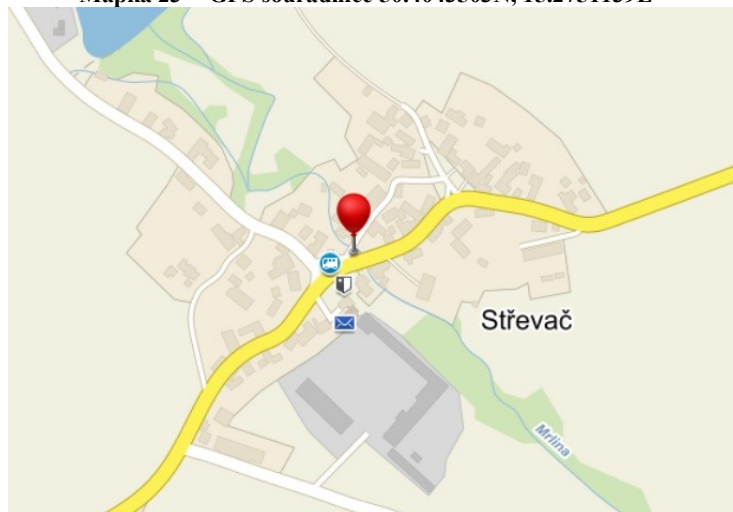

23. Objekt: Socha sv. Jana Nepomuckého

Obec: Střevač

Umístění:

Mapka 23 - GPS souřadnice 50.4043503N, 15.2751139E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1890

Datum poslední obnovy: 1994

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsána

Obrázek 23 – Socha sv. Jana Nepomuckého - obec Střevač

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

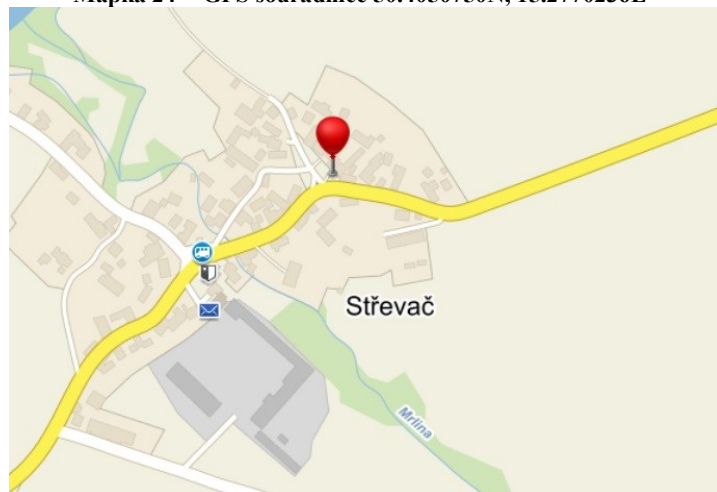

24. Objekt: Socha sv. Floriána

Obec: Střevač

Umístění:

Mapka 24 - GPS souřadnice 50.4050750N, 15.2770236E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1767

Datum poslední obnovy: 1999

Rok zápisu do seznamu NKP: 2002

Obrázek 24 – Socha sv. Floriána - obec Střevač

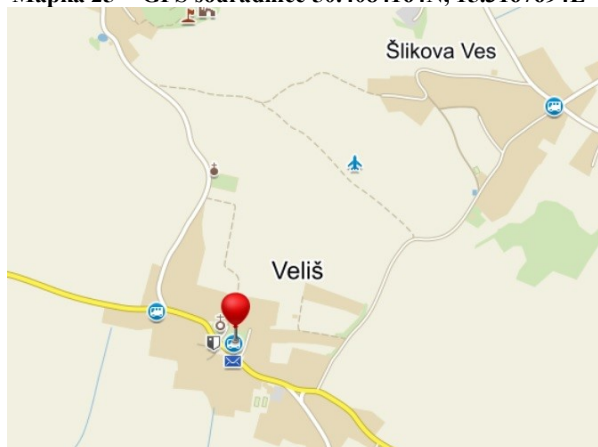
Zdroj: Vlastní fotodokumentace

25. Objekt: Socha sv. Václava

Obec: Veliš

Umístění:

Mapka 25 - GPS souřadnice 50.4084164N, 15.3167694E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1783

Datum poslední obnovy: 2004

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsána

Obrázek 25 – Socha sv. Václava - obec Veliš

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

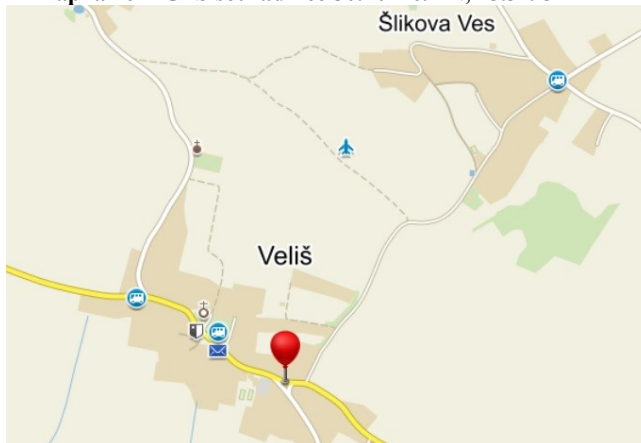

26. Objekt: Socha Panny Marie

Obec: Veliš

Umístění:

Mapka 26 - GPS souřadnice 50.4071694N, 15.3193147E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1833

Datum poslední obnovy: 2015

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsána

Obrázek 26 – Socha Panny Marie - obec Veliš

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

27. Objekt: Kříž

Obec: Veliš

Umístění:

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1834

Datum poslední obnovy: zapsána 1907 pozdější nezjištěna

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsána

Obrázek 27 – Kříž u hřbitova - obec Veliš

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

28. Objekt: Kříž

Obec: Vesec u Veliše

Umístění:

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1840

Datum poslední obnovy: 1893

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsána

Obrázek 28 – Kříž na rozcestí k Veliši - obec Vesec u Veliše

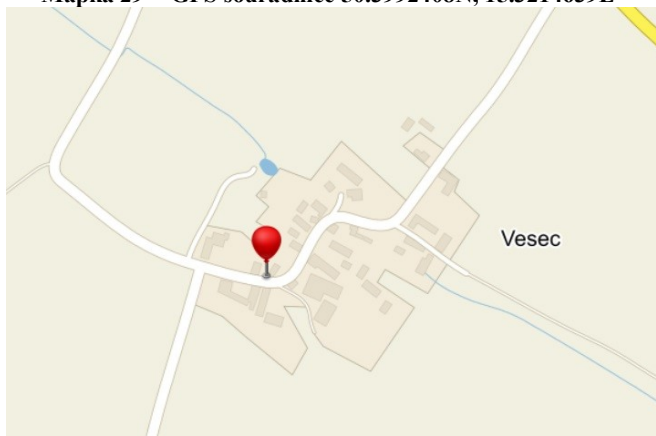
Zdroj: Vlastní fotodokumentace

29. Objekt: Kříž

Obec: Vesec u Veliše

Umístění:

Mapka 29 - GPS souřadnice 50.3992408N, 15.3214639E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1791

Datum poslední obnovy: nezjištěno

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsána

Obrázek 29 – Kříž v plotě - obec Vesec u Veliše

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

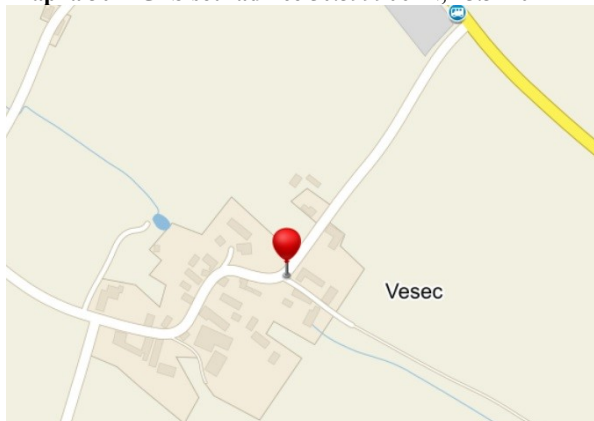

30. Objekt: Kříž

Obec: Vesec u Veliše

Umístění:

Mapka 30 - GPS souřadnice 50.3999064N, 15.3240744E

Zdroj: mapy.cz

Datum výstavby: 1905

Datum poslední obnovy: nezjištěno

Rok zápisu do seznamu NKP: není zapsána

Obrázek 30 – Kříž na rozcestí - obec Vesec u Veliše

Zdroj: Vlastní fotodokumentace

Příloha č. 2 Mapa zkoumané oblasti

Zdroj: www.google.maps.com